

'Over een paar jaar zijn ze blij dat het MRIJ-ras er nog is' 'Tij voor MRIJ gaat nog keren'

Degelijke, probleemloze koeien die tegen een stootje kunnen. Fokker Wim van Dinther verwacht dat de vraag naar het oer-Hollandse roodbonte MRIJ-ras zal toenemen naarmate de mestnormen schraler worden en meer en meer 'kruisingboeren' niet meer weten hoe ze verder moeten.

Flechkvieh, Scandinavisch Roodbont, Montbéliarde en Brown Swiss. Vergeleken met vier jaar terug is het aantal inseminaties met deze rassen verdubbeld tot verviervoudigd. „Dat kruisen, dat gebeurt echt niet uit weelde hoor“, moppert MRIJ-fokker Wim van Dinther (66). Hij ziet de ontwikkeling met lede ogen aan. „Wij hadden vroeger fokvarkens, daar hebben we hetzelfde zien gebeuren. Het Nederlands Landvarken werd ingekruist met het Engelse Yorkshire ras. De eerste kruisingen presteerden super, maar daarna kwamen de problemen: aangeboren

afwijkingen, kleinere tomen. Ik ben bang dat het in de rundveefokkerij dezelfde kant op gaat. Iedereen probeert nu wat met die buitenlandse rassen, waarbij je niet eens weet wat je allemaal in huis haalt. Maar wat zou je toch klooiën als je in Nederland een goed ras hebt als MRIJ?“

Wat geprobeerd

Wim van Dinther houdt op fokbedrijf De Meervelden in Oss al decennia lang vast aan het MRIJ-vee. Net als zijn vader is hij

fokkerijliefhebber; koeien moeten niet alleen goed geven, maar ook op een fokvedag wat kunnen laten zien. In de jaren tachtig, toen fokkers in het Land van Cuijk onder aanvoering van KI-directeur Jan Goossens enthousiast overstapten op Red Holstein, heeft hij ook wel eens wat geprobeerd. „Ik wilde de koeien ook wel iets groter, de uiers iets mooier. Maar ik zocht stieren die voor een kwart of de helft Holstein waren, en niet 100 procent. Dan ben je je ras kwijt.“ De eerste kruisingsproducten gaven meer liters; het leek mooi. Maar zodra hij op

Theo, Marian en Wim van Dinther bij een van hun beste koeien: Coba 338, een 86-punten-koe die in haar tweede lijst is voorspeld op bijna 10.000 liter melk.

De familie Van Dinther houdt vrijwel alles aan. Deze stiertjes vinden vooral in Noord-Holland gretig aftrek, mits de kleur rood genoeg is.

Copyright foto

zulke nakomelingen weer een halve of kwart Holsteinstier gebruikte, ging het heterosiseffect verloren. „De koeien werden te smal, ze kregen afkalfproblemen – het was onze koe niet meer.” Sindsdien fokt Van Dinther weer zuivere MRIJ's. Op fokveedagen kreeg hij het echter steeds moeilijker. Keurmeesters wisten niet meer wat ze met de MRIJ's aan moesten. Van Dinther: „Een prachtige koe, als ze nou 10 centimeter groter was..., zeiden ze dan. Maar waar gaat het nou om? Die 10 centimeter extra beenlengte, daar kun je precies twee keer soep van trekken.” Steeds meer MRIJ-fokkers bleven weg van de keuringen. De aandacht voor het ras verslapte. De fokkers organiseerden ook geen eigen MRIJ-keuringen; daar waren ze het type niet voor, volgens Van Dinther. „MRIJ-boeren zijn net zoals hun koeien: geen fratsen, gewoon werken. Niet lullen maar poetsen.”

Op sterven na dood

Toen de fokker in 2001 zitting nam in de selectiecommissie MRIJ van CRV (als opvolger van Cees van Dooren uit Lage Mierde), was het ras op sterven na dood, stelt hij. Samen met de MRIJ-verenigingen Zuid en Oost probeerde de commissie de MRIJ-fokkerij nieuw leven in te blazen. Er kwamen MRIJ-stands op de NRM en de Koe-Expo's en CRV ging samenwerken met de Duitse fokkerijorganisatie RSH in het MRIJ-programma. Hier komt onder meer de extreme gehaltenstier Baltimore vandaan. En sinds vorig jaar is er ook weer een roodbont fokveedag in Schijndel, met MRIJ-rubrieken.

Jonge boeren

Het zou Van Dinther dan ook niet verbazen als het tij voor MRIJ straks gaat keren. „Straks komen de minpuntjes voor de dag van al die kruislingen en dan weten ze niet meer hoe ze na de F1-generatie verder moeten. En ondertussen is de MRIJ ook een stukje

moderner geworden. Die meten ook 1,45, 1,48 tegenwoordig. Ik weet nog dat Jan Goossens op de Koe-Expo in Den Bosch eens tegen me zei: 'Als we destijds zulke MRIJ's hadden gehad, hadden we de Holsteins helemaal niet nodig gehad.'"

Bij de oudere boeren leeft nog wel het vooroordeel van de kleine koetjes die nauwelijks melk geven, erkent Van Dinther. „Maar wij mikken op de jonge boeren; die zijn onbevooroordeeld en kijken naar de cijfers. Een MRIJ-veestapel kan tegenwoordig ook 8.000 liter geven. De jonge generatie wil melken en er daarna geen omkijken meer naar hebben: dat kan met de MRIJ. Goede klauwen, gezonde uiers, elk jaar een kalf en een hoog eiwitgehalte – wat wil je nog meer?"

En wat volgens de veehouder ook meespeelt, de bemestingsnormen worden steeds scherper, het grasland wordt schraler. Van Dinthers kuiluitslagen laten tekorten zien aan zwavel, natrium, kalk en selenium. „Met mineralenmengsels is dat wel aan te vullen, maar Holsteinkoeien gaan straks onderuit”, voorspelt hij. „MRIJ's hebben wat meer bij te zetten, die kunnen er beter tegen. Over een jaar of twee is iedereen blij dat het ras er nog is.”

Focus op liters

Zoon Theo (28) houdt ook vast aan het ras van zijn vader en grootvader. Theo vormt samen met vader Wim en moeder Marian (57) een vof; de bedoeling is dat hij volgend jaar

het bedrijf zelfstandig gaat runnen. Ruim twee jaar geleden is er daarom een nieuwe stal verzezen voor bijna 100 melkkoeien. Gemiddeld geven de 94 koeien, blijkens het rollend jaargemiddelde op de jongste MPR-uitslag, 7.352 kg melk met 4,40 procent vet en 3,66 procent eiwit. Het eiwit mocht een tikje hoger, vindt de melkveehouder. „Maar dat komt ook omdat onze zoon wat anders voert. Hij kijkt meer naar de financiële cijfers, 'weet je wel wat de bierbostel kost?' Ik kijk daar anders naar. Als de koe het nodig heeft, moet er een vracht komen, ook al is het effens duur.”

Theo en Wim passen weidegang toe – om de drie dagen een vers perceel – en voeren daarnaast maïs- en graskuil, aangevuld met graszaadhooi voor de structuur, bierbostel en straks aardappelpersvezel. Dat wordt vers gevoerd en gaat van de herfst ook over de maïskuil.

Theo focust op liters. Volgend jaar wil hij de 8.000 liter aantikken en dat moet ook wel haalbaar zijn, meent Wim. De veestapel is namelijk relatief jong, met een gemiddelde leeftijd van 4 jaar en 4 maanden. Er zijn wel 35 vaarzen. Dat heeft niet alleen te maken met het volzetten van de nieuwe stal, maar ook met een uitbraak van Klebsiella, twee jaar terug. In de nieuwe stal kwamen diepstrooiselboxen met zaagsel. De tweede vracht zaagsel begon na een paar dagen wat te broeien en het voelde niet droog. De boxen moesten worden aangevuld, dus het zaagsel ging er toch in. De koeien werden ook een tijdje binnen gehouden om de

Coba 315 (AB 85, v. Meervelder Gerbert) gaat mee naar de fokveedag in Schijndel. Haar voorspelde productie is 9.000 kilo melk met 4,83 procent vet en 3,47 procent eiwit.

Bedrijfsgegevens

VOF Wim, Marian en Theo van Dinther, melkveehouders in Oss. Quotum: 650.000 kilo melk. Bedrijfsoppervlakte: 40 hectare (inclusief huurland), waarvan 30 hectare gras en 10 hectare maïs. De familie Van Dinther melkt 94 MRIJ-koeien, die gemiddeld 7.352 kilo melk geven met 4,40 procent vet en 3,66 procent eiwit (323 kilo vet en 269 kilo eiwit.) De gemiddelde leeftijd is 4,04 jaar. De melkkoeien zijn gehuisvest in een 2 + 1-rijige diepstrooisel ligboxenstal uit 2010 en worden gemolken met een 2x8 60-graden melkstal, die is uit te breiden tot 2x10. Rantsoen: 's ochtends maïs, overdag weiden, 's avonds kuil, vanaf de start van de campagne aangevuld met 5 kilo aardappelpersvezel en ongeveer 4 kilo bierbostel.

Copyright foto

Sinds de Klebsiella-uitbraak twee jaar geleden, liggen de koeien in de diepstrooiselboxen op koolzaadstro. Zaagsel komt er niet meer in.

Copyright foto

krachtvoerboxen te leren gebruiken. Het was iedere dag heet buiten en de stal was prima geïsoleerd. Zo kon het snel misgaan. De uitbraak van de bacterieziekte kostte ruim 20 koeien; die gingen dood of werden afgevoerd. „Een ramp”, huivert de veehouder, die normaal zelden of nooit trammelant onder de koeien heeft.

Fokveeverkoop

Gelukkig was er voldoende vervangend materiaal voorhanden. Vanwege de fokveeverkopen zit de familie altijd ruim in het vee. De oude melkstal en aanverwante opstallen zitten nu ook vol; bij elkaar ongeveer 140 stuks aan kalveren, jongvee, droge koeien en stieren. „We hebben een hoge gezondheidsstatus en voor de zekerheid houd ik vrijwel alles aan; liever een vaars te veel dan te weinig. Nuchtere kalveren brengen goed geld op en bovendien levert een MRIJ-koe die voor de slacht weg gaat, gemakkelijk 1.300, 1.400 euro op. Dat's leuke handel. Maar het loopt nu met de aantallen dieren wel een beetje de spuigaten uit”, erkent Wim.

De fokker verkoopt op jaarbasis ook ongeveer 35 fokstiertjes. Die vinden met name in Noord-Holland gretig aftrek, mits ze voldoende rood zijn. Die kleuremotie speelt nadrukkelijk een rol in die handel.

Meervelder-stieren

Daarnaast gaan er ook met regelmaat stieren naar de KI. Momenteel staan er een stuk of zeven Meervelder-fokproducten bij KI Samen en CRV, waaronder drie fokstieren:

Meervelder Markus (Manuel x Herbert, uit de Merlin-familie), Meervelder Albert (Mark 44 x Meldober), die een plus scoort van bijna 1.100 kg melk, en uierverbeteraar Meervelder Mandries (Manuel x Andries).

De laatste twee komen uit de invloedrijke en eiwitrijke Coba-familie. De Coba's zijn ouderwets van type, met voldoende breedte en degelijk gebouwd. Het zijn de koeien die goed geven en altijd het langst blijven lopen, schetst Wim. Albert komt uit Coba 299, en voor haar zitten vier generaties AB-koeien, met ook allemaal minimaal 3,60 procent eiwit. De inmiddels tien jaar oude overgrootmoeder Coba 232 (tevens de moeder van Mandries) heeft al ruim 70.000 liter gegeven. Ze is sterkoe en preferente stammoeder. Onlangs zijn ook een volle zus en een halfzus van Meervelder Albert in het stamboek ingeschreven. Het zijn Coba 361 met AB 86 met 87 frame en halfzus Coba 354 (vader Rudolf) AB 86 met 88 frame.

Ideale koe valt niet op

Coba 305, moeder van de stier Rocco, werd MRIJ-koe van het jaar 2010. De fokkerijsuccessen vervullen de Brabander met gepaste trots. Toch is de ideale koe voor hem juist de koe die niet opvalt. Koeien waar iets mee is, daar heeft hij een gruwelijke hekel aan. „Met één zieke koe heb je meer werk dan met vijftig gezonde.” Vruchtbaarheid, gezondheid, makkelijk afkalven, dat weegt daarom zwaarder dan een topproductie. „Als wij een topkoe hebben, die als vaars veel geeft, wordt het al snel een tobkoe. Een goede MRIJ geeft in de eerste lactatie 7.500 liter, in de tweede 8.500 en als derdekalfs

10.500 liter. Zó moet het, en niet andersom.” Hoewel een hoge productie niet bovenaan staat, kiest Wim toch wel stieren met voldoende melk erbij. Onder het jongvee zijn nazaten van Baltimore, Donald 600, Rik, Rocco, Menno, Meldon en Albert. In het vat zit onder meer sperma van Albert en Mandries en van Menno, Meldon en Remco.

Uiers

In de wei lopen veel degelijke, breed gebouwde Coba's, geflankeerd door de wat meer melktypische Tinekes. Die zijn wat moderner van snit. De Merlin-familie zit er qua bouw tussenin. Een enkele uit ET geboren Red Holstein steekt er letterlijk scherp bij af. „Iets wat ik nog wel wil verbeteren, zijn de uiers”, wijst Van Dinther. Zo links en rechts zijn er wel een paar waarvan de bodem wat is verzakt. Maar zolang dat geen problemen oplevert, mogen ze nog blijven. En stiekem loopt er toch wel een topkoe tussen. Coba 338, een halfzus van Albert uit dezelfde moeder. Deze 86-punten-koe is bezig met haar tweede lijst en de voorspelde productie is bijna 10.000 liter melk. In haar vaarzenlijst noteerde ze in 302 dagen 8.020 liter, met 4,42 vet en 3,42 eiwit, een lactatiewaarde van 132. „Zo zie ik ze graag”, zegt Wim: „een superuier en altijd een dikke rug. Ze lijdt niet onder de productie.” ■

Op fokbedrijf De Meervelden in Oss lopen bijna 100 MRIJ-melkkoeien in de wei. Gemiddeld geven ze ruim 7.300 kilo melk.

Copyright foto